

مترجم متبحر هایدگر

درباره پرویز ضیاء شهبابی و تلاش او برای هایدگر شناسی

یافته‌اند و خواهند یافت. ضیاء شهبابی، در حوزه هایدگرشناسی و هایدگرپژوهی، تاکنون هیچ ادعایی نداشته و ندارد و همواره خود را شاگرد معرفی می‌کند؛ اگر چه انتقادات مهمی به کیفیت ترجمه آثار هایدگر داشته و دارد. همین امر قاعده‌تاً باید الگویی رفتاری و مایه درس‌آموزی برای کسانی باشد که در مقدمه آغازین ترجمه یا تألیف‌شان درباره هایدگر، پیش از هر چیز ناسازی را نثار فرید می‌کنند، سپس به جنگ معادل‌های گاه بسیار دقیق او می‌روند و معادل‌های منتخب مضحکشان را در جای آن‌ها می‌نشانند، در میانه کار خود را هایدگرشناس می‌شناسانند، و شایان توجه این‌که در پایان با چند جمله سخیف، هایدگر را هم انکار می‌کنند و از این‌که مبدا کسی آن‌ها را «هایدگری» بداند، از او به سهولت عبور می‌کنند و خودش را، به اصطلاح، همفکر!! بزرگان خوش‌نام غرب قلمداد می‌کنند نه هایدگر بدنام!

با وجود این، ضیاء شهبابی، برخلاف استادش فرید، هرگز با هایدگر علیه کسی، فکری و عقیده‌ای نجنبیده و روش نمی‌جنگد. نیز با هایدگر بینش و روش و منشی را تأیید و تصدیق نکرده است. شاید، به‌رغم علاقه‌مندی و ارادت به مرحوم فرید، از کوچه و بازاری شدن اندیشه‌های هایدگر در این کشور خاورمیانه‌ای - که فرید باعث و بانی

اصلی‌اش بوده - چندان راضی نباشد، زیرا کار فرید و کشاندن پای هایدگر به وسط دعاها و معرکه‌های سیاسی و ایدئولوژیک اوایل انقلاب، نحوه مواجهه صحیح با هایدگر را دچار مشکلات مضاعف کرد و آسیب‌های جدی به فهم دقیق و منصفانه و عاری از حب و بغض افکار غامض و دشوار هایدگر وارد کرد. مگر نه این است که مخاطبان اصلی و راستین سخنان هایدگر، خواص اصحاب تفکر و درد عالم کنونی بوده و هستند نه اهل سودا و غوغا و بلوا! مگر نه این است که هایدگر حاصل تأملاتش را برای مستعدترین اذهان قرن بیستم، به شخصیت‌هایی مانند گادامر، آرنت، مارکوزه، کارل لویوت، هانس یوناس، ژان بوفره و والتر بimmel، گلن گری، فن هرمن و غیره که بعدها عمدتاً جزو بزرگان و نامداران قرن به شمار آمدند بیان می‌کرده است نه به بینندگان تلویزیون و شنوندگان رادیو؟ متأسفانه اخیراً نیز افرادی، در ادامه راه فرید، دریافت‌ها و برداشت‌های خود از سخنان هایدگر را با آب‌وتاب فراوان در رسانه‌های عمومی نقل می‌کنند، که مسلماً فایده‌ای جز افزودن بر آشفتگی‌ها و پریشانی‌های فکری نخواهد داشت.

محمد زارع شیرین‌کندی نویسنده و پژوهشگر

هایدگر شاگرد و ندیم هندی، چینی و ژاپنی داشته، اما مایه تأسف است که افتخار شاگردی در نزد هایدگر و گوش جان سپردن حضوری به سخنان سخار متفکر سترگ قرن بیستم نصیب هیچ ایرانی‌ای نشده است. شمار کسانی هم که شاگرد برخی از شاگردان مهم و برجسته هایدگر بوده‌اند، شاید به عدد انگشتان دست نرسد. یکی از این اندک‌شماران، پرویز ضیاء شهبابی است که اندیشه‌های هایدگر را از زبان یکی از متبحران و متخصصان دقیق آنها، فردریش ویلهلم فن هرمن آلمانی، شنیده و به گفته خودش، «سال‌ها به شاگردی آن استاد بارع شاد بوده است». از سوی دیگر، وی کلیت استاد احمد فرید، اولین معرف هایدگر به جامعه فکری-فلسفی ایران، را به خوبی درک کرده است، یعنی فرید قبل از انقلاب و فرید بعد از انقلاب را. همین‌جا باید گفت که من از فرید متفکر چهار شاگرد بیش‌تر نمی‌شناسم که عبارت‌اند از رضا داوری اردکانی، پرویز ضیاء شهبابی، شادروان عباس معارف و محمدرضا جوزی. البته فرید طبعاً شاگردان دیگری داشته است که تعدادشان اندک نیست.

نام ضیاء شهبابی در کنار نام فرید و شاگرد دیگرش - که با راه‌های هایدگر آشنا هستند - و نیز در کنار نام همنام او، آن گمنام و غریب در وطن خویش، پرویز عماد، که خود هایدگرشناس در مقیاس جهانی و در ردیف کسانی نظیر فن هرمن، گلن گری، ریچاردسون و پگلر است، ولی متأسفانه هیچ اثری در این موضوع مهم به زبان ایرانیان نوشته است، در ذهن هر علاقه‌مند ایرانی هایدگر جای گرفته و خواهد ماند. هر چند وی به دلیل دقت و وسواس بیش از حد، آثار نادری پدید آورده است اما ترجمه دو کتاب از هایدگر و تألیف چند مقاله در این آشفته‌بازار ترجمه و اوضاع آشوبناک تألیف، امری بسیار مغتنم و ارزشمند است و حقیقتاً به آب زلالی می‌ماند که جویندگان راستین‌اش

مسائل اساسی پدیدارشناسی

■ مارتین هایدگر
■ مینوی خرد
■ ۱۳۹۵

این کتاب در اصل مجموعه درس‌گفتارهایی است که هایدگر در سال‌های پس از انتشار «وجود و زمان» در دانشگاه ماربروک ارائه کرده و مباحث آن به نوعی ادامه مسائل همان کتاب است. خود هایدگر نیز معتقد بود به طور کلی درس‌گفتارهایش برای فهم دیگر آثار او لازم و ضروری هستند. در این اثر نیز هایدگر در ابتدا گزارشی تفسیری از آراء و نظریات کانت، ارسطو و فیلسوفان قرون وسطی، دکارت و منطق‌دانان درباره وجود می‌دهد.

راه‌هایی به تفکر فلسفی درآمدی به...

■ یوزف ماری
■ بوخنسکی
■ پرسش
■ ۱۳۸۹

ترجمه حاضر کتاب راه‌هایی به تفکر فلسفی درآمدی به مفاهیم بنیادین، دربرگیرنده ۱۰ گفتار رادیویی فیلسوف فقید لهستانی است که در آن ۱۰ مفهوم بنیادین فلسفه شامل: قانون، فلسفه، شناخت، حقیقت، تفکر، ارزش، انسان، وجود، جامعه و مطلق، بررسی و نحوه طرح مسائل گوناگون در هر مفهوم، بیان شده است. وی در تعریفی متفاوت از فلسفه عنوان می‌کند که شاید فلسفه مفهومی باشد جمعی، که دلالت بر هر آنچه هنوز به شیوه علمی بررسی نمی‌توان کرد، دارد.

فلسفه و بحران غرب

■ ادموند هوسرل
■ هرمس
■ ۱۳۸۲

این کتاب مجموعه‌ای است از ۱۰ مقاله که به قلم متفکران متعددی نوشته شده است. در مقاله «فلسفه و بحران غرب» نویسنده به منظور روشن ساختن مقوله بحران غرب، بحث خود را از فلسفه تاریخ یا غایت‌شناسی (Teleology) انسان اروپایی آغاز می‌کند و بدین ترتیب، نقش اساسی فلسفه و شعب آن را در تحول علوم بازگو می‌کند.